

Издаван суботом
 АДМИНИСТРАЦИЈА ЛИСТА
 НАСТАВНИ СЕ
 У ШТАМПАРИЈИ „ОВОД“
 ЦЕТНИЋЕ

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

УРЕЂУЈЕ ОДБОР
 РУКОВОДИ СЕ НЕ ВРАТАРУ
 ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА
 БРОЈ 64
 ПОЈЕДИНИ БРОЈ ЛН. 1—

ЛИСТ ЗА НАЦИОНАЛНУ ПОЛИТИКУ, КЊИЖЕВНОСТ И ПРИВРЕДУ

Наша ријеч УСПЈЕСИ ОСОВИНСКИХ СНАГА РАТНА СИТУАЦИЈА

РАТНИ УСПЈЕСИ НА МЕДИТЕРАНУ

Нападнута енглеска формација

Наше наша толика трагедија ипак, што се један дан наше незреле и недорасле омладине дао завести од свјетских пустилова и туђих измењара, колика је наша трагедија у томе, што је наш млади женски свијет — додуше има и старијих жена — наше будуће мајке, пошо истим путем. Ми не почињемо жени, јер је и она равноправан члан друштва, мисаону, стваралачку улогу у друштву и држави, али свака њена улога мање је достојна, мање захвална од улоге мајке. Ниједан објект у нашој, респективној свјетској литератури, није више опјеван од мајке. Она је стваралац љубави, вјере, култа породичнога и Бога. Жена је савршенство само у улози мајке. Свака друга улога њу скрива и сховава је с прједстала божанства у благу. Жена не може бити „другарица“ „другу“. Она је изнад друштва по својој мисли материнства; она је божанство јер даје живот; она је Весталка јер чува животну ватру наше нације.

Истина Црногорка и у рату је пратила свога мужа, помагала га да дође побједи, чак и с пушком у руци, али никад није заборавила на светињу своје дужности према породици, према породици. Љубица Радунуца из „Горског Вијенца“ сигурно је знала пушати, али није ни помислила на то, него је само „пунила пушку“ своје господари. Знала је да би обесветила улогу жене — мајке.

Исто тако сестра Батрићева, али је наришалоком више учинела него са пушком, да освети брата свога. А шта да речемо за мајку Југовића? Она је сигурно такође знала узети пушку и поћи са својим синовима у бој, али није него је препуслим срцем од бола увеличала ореол светости мајке.

А шта раде данашње неке Црногорке? Изгубиле стид и страм и потражиле пушку онда кад треба да утроструче и љубав мајке, љубав сестре и жене. Мјесто да се савију на своја огњишта, одаду школи цркви и кућни, оне се враћају по варошким улицама без посла и регрутују „партизане“ или се клатаре по селима и шумама, носећи зарђалу пушку са разарашеном као ноћни тип, косом. Људима не могу постати, а осјећај у својства жене изгубише, и постаје дакле једно ништа — праве сурутинге, како их је Недић добро окарактерисао.

Наша су копча, наши су мачи, ваше су сузе ваши су плачи, рекао је бесмртни Краљ Никола.

Зар сте тако окорелог срца „партизанке“, да не заплачете, да бар сузу не пустите на судбином вашег народа, него и ви крвнички

Након што је било опажено да једна непријатељска поморска формација пливи дуж мармаричке обале, кренула је са једне италијанске базе у источном дијелу Средоземнога Мора једна ескадрила авиона. Бродовље је опажено сјевероисточно од Тобрука. Торпедне је погођена једна крстарница средње тонаже са два поготка. Виђено је да се та поморска јединица нагиње и губи равнотежу. Друга ескадрила авиона опазила је да је брод већ јако нагнут, те да је био опкољен мањим јединицама, које су хтјеле да му помогну. Сматра се засигурно да је брод потопљен.

Друга авионска формација опазила је преостале јединице сјевероисточно од Сиди Баранија, те је њих напала, погодивши двије крстарнице. Са наших авиона је била опажена експлозија; видјело се како је једна од тих крстарница застала и почела да се нагиње. Обије наше патроле напале су на жестоку реакцију.

Формације борбених авиона у ловца напали су систематску акцију разарања лучких постројења на Малти. Од зоре до сутона изведено је више напада, који су се наставили и у ноћним часовима, изазвавши велике пожаре. Нападачке формације су бациле многобројне бомбе свих калибара које су изазвале голема разарања. Ловачке формације пратиле су нападачке авионе над острвом, оборивши 3 Спитфајера и 5 Хуррикана. Још један Хурикан је оштећен те је виђено како се спустио. Ноћу су изведене нове разарачке акције против малтјских ваздухопловних база.

У сјеверној Африци су многобројни ловачки авиони извршили у ноћним летовима акције бомбардовања и митраљисања на обалском путу и у зони Аин ел Газале, гађајући моторна возила у покрету, који су летјели изнад Тобрука, напали су митраљезима 2 Куртиса који су крстарили изнад луке.

Привредни уговор

између Италије и Њемачке објављен

Министар иностраних послова гроф Фиано и њемачки амбасадор потписали су 15. о. мј. у Риму нови привредни уговор, који регулише привредну и индустријску сарадњу његову утробу, а вашу утробу јаловом стварате? Зар да „Балканске Царине“ постају целина нашега сјемена и Иродијаде нашега соја?!

радују до краја 1942 год. Претходни преговори између комисија одредили су, као сваке године, програм привредне сарадње, а нарочито са ратног гледишта. Италија и Њемачка ће и ове године као и прошлих лиферовати једна другој потребне сировине. Током ове године измјена ће се повећати и тако омогућити повећање производње целокупне ратне индустрије. Са њемачке стране повећаће се лиферовање угља, жељеза и челика и разних других производа, који имају битну важност за привредне интересе објужемаља. Сарадња двију индустријских организација постаће још тјеснија и развијаће се делатност у потпуној сарадњи ратних и цивилних потреба.

Нови успјеси њемачких подморница

Фиреров главни стан јавља 12 марта да су операције њемачких подморница у водама сјеверне и централне Атлантике постигле нове велике успјехе. Потопљено је 19 трговачки бродова са укупно 119.000 тона, те један велики попутни брод и један ловац подморница. Једна њемачка подморница продрла је све до британског острва Санта Луције и потопила 3 велика брода. Укупна тонажа потопљеног бродовља дуж америчких атлантских обала са стране њемачких подморница достиже 672.000 тона, не рачунајући оне бродове које су потопиле италијанске подморнице. На каналу Ла Маншу су њемачки моторни торпедери напали један непријатељски конвој, који је пливио под јаким пратњом, те су потопиле 2 пароброда, од укупно 5000 тона. У ширини источне шкотске обале њемачки борбени авиони оштећили су један трговачки брод средње тонаже.

Тајландија се брани

Тајландски радио је обавио сљедећу вјест:

На дан 9 марта у 6 сати ујутро продро је један контингент непријатељских трупа у Тајландију; тајландске трупе су сјемста посредовале. У сукобу, који је трајао два сата, били су непријатељски одрели распршени и присиљени на повлачење, којом су њихови оставили на терену извесни број мртвих и рањених, као и ратни материјал.

Сазнаје се из тајландских војних извора да остаци британских снага у Бирми настоје да се укључују за Индију. Два поморска транспорта су јединице јапанске морнарице потопиле у Бенгалском Заливу.

Главни стан јапанских империјалних снага јавља, да су се јака одјељена сувоземне јапанске војске и морне искрцала 8 марта, у зору на нову Гвинеју, а друга одјељена на острво Суматру и окупирала већ престоницу Медан овог последњег острва.

Нова Гвинеја је друго острво свјетско по величини, два и по пута веће од Италије. Ово је острво од картограда названо по свом обликлу острву — птица, чија је глава крајњу сјеверозапад, тјело пространи централни дио, а реп брдовити југоисток.

Послије заузеле острва Јаве и престонице Бирмијаније Рангуна и побјеле јапанске флоте у водама Јаве, Јапаници су се упутили ка острву Нова Гвинеја, упрavo напали реп „птице“, где се налази најбоље пристаниште ваздухопловно овог острва, Моресвај, заузимајући прије тога пристаниште Ли и Финшфафер. Искрцавање Јапанаца на острво Суматра било је скоро без борбе. Нови објекти за јапанску офанзиву сада су, по ријечима јапанског министра председника, Индија и Аустралија и тако је Индијски океан постао несигуран за саванеке.

У Либији јединични судари предходина источно од Мекхала без видних промена.

На фронту у Русији, Руси су нападнати са јаким снагама на више мјеста нарочито у басену ријеке Доњца, на подручју Керчу и код Севастопоља, али су их Њемци не само одбили, него и потиснули и многа им мјеста одузели.

У источном Средоземном мору јаке формације британских ратних бродова биле су нападнуте од италијанских и њемачких подморница и апарата. Том приликом потопљене су три енглеске крстарнице од стране италијанских апарата и једна од њемачких, а једна крстарница тешко погођена.

Напад на Малти

Напад на најважни непријатељску базу упорно и систематски се настављају. Приликом последњих ноћних напада на Ла Валету и Халфар борбени су авиони, који оперишу у временским интервалима, изазвали 4 велике експлозије, којима су сљедили пожари. Тешки бомбардери, који су ноћу надлетали аеродроме острва Малте, не обазирући се на жестоку протуавионску паљбу бацили су знатне количине експлозива, које су изазвале јаке detonacije у погођеној зони. Офанзивне акције су настављене у дневним часовима, а објект у им били аеродроми Хал Фар и Ка Венеција. На тој последњој бази је њемачко ваздухопловство погодило зону дисперзије авиона, те се сматра да су многобројни авиони уништени на земљи.

У Сјеверној Африци су нападнута моторна возила и мотори југовапно од Аин ел Газале. У сукобу са противничким ловцима је оборен један енглески апарат.

Сазнају се нове појединости о смијеном поткуату наших ваздушних торпедера, о којему је било говора у нашем прекујерашном билтену. Током акције био је авион, којим је командовао потпуковник Еторе Мути, погођен топовским метцима, који су поред осталога изазвали пожар једнога крила. Не обазирући се на то захтијевао је командант да се настави са нападом погодивши мало дошине једну непријатељску крстарницу, на којој је навањена јака експлозија.

Контрареволуција

Већ пуних седам мјесeci, од несрећног 13 јула 1941, једна малобројна група страних улеза-плаћеника и домаћих одрода и занесена, нападајући из бусије на војнике италијанске окупационе силе, изазива палећину црногорских села и њихових сиротињских домова, излаже разоружани народ дејству ратног оруђа једне савремене и добро опремене војске: погибици, тамницама и глади, а оно што тај страховити орган не занесе, зликовачка банда сама плачка, терорисе и осуђује на мушкетане.

Као и сами пуч од 13 јула, тако и све остале злочине до данас, она је маскрала са паролатам „помоћ Русији“, час совјетској час славенској (!) и „национално ослобођење“, час Црне Горе, час Југославије (?), како је кад и гдје палило, и на тим паролата дали су општи поклич: **Револуција!...** Само нијесу објаснили да ли је то национална или социјална револуција? Али они су хтјели да буде и једна и друга, или која било од њих, која им кад и гдје пали.

У ствари пак није могла бити ни једна ни друга, јер ни за једну ни за другу није било услова. Национална револуција није могућа у једној земљи која је са свих страна опкољена војском ратујућих сила, на десетине хиљада километара простора од њених граница, док год те растујуће силе држе под својом влашћу и све сусједне земље. Црна Гора је остала слободна у својим горама, за пет стотина година османлијског господства на Балкану, не само зато што је хтјела да брани свој камен, него, увелико, још и зато што је увијек имала неке потпоре са запада и са сјевера. А социјална револуција могућа је само у једној национално слободној земљи, а не под окупацијом, јер она у ствари значи извођење економског програма једне класе, које је извођење условљено претходном политичком побједом те класе над до тада владајућом класом.

Дакле и једна и друга револуција биле су искључене и неостварљиве, ни за један посто наде за успјех.

Па ипак, пучисти од 13 јула прогласили су револуцију! И да би оправдали своју и њену безглавост, пошто није била ни национална ни социјална, крстили су је: „комунистичко-национално-ослободилачко“!...

Циљ тога лудачког уништавања свога народа није могао бити ништа друго него оно што је био и узрок побуну, а то је праведна рачуна за примљене суме из више фондова стране пропаганде, и најзад да се по цијену уништења црногорске државе и црногорског народа и његове будућности саучувају главе десетине зликоваца страног поријекла, који су се утјегљили у нашим горама, да би ту у закљону појели ту сраму зараду. Јер да су били совјетски револуционари, могли су они отићи на њемачко-руски фронт много лакше

него што су њихови истоимени другови ишли на шпански; а да су били за национално-ослободилачку акцију не би наоружани до зуба плаћкали своје сељаке, а свој национални елемент у Херцеговини, Санџаку и Метохији преслили маскаррању и прогону!...

Наша наивна оmlадина, занешена музиком и страном пропагандом, преварила се, повјеровала и приступила, а наши гостолобиви сељак, верујући у искреност лажних паролата страних улеза, дак за им гостопримство и склоништво; те и једни и други наивно западосе у канџе зликовачке банде.

И требало је пуних седам мјесeci да црногорски народ гледа своје уништавање, па да увиди да нема услова ни за националну ни за социјалну револуцију, а да и ти улези и зликовци још мање имају права на живот и „револуционарни суд“; да увиди њихов циљ да се отресе заблуде и гријеха и цотражи начина да својој бједи учини крај.

И ево већ мјесец дана, како у свима крајевима Црне Горе, не организовано већ спонтано и самоникло, ври и кипи народни револт, као први знак контрареволуције. Не само у редовима нашег невниог и напаћеног сељака, одсјеченог од читавог свијета, гладног и терору подвргнутог, и незапосленог и блокираног грађанина, него и код овог дивљег занесеног и превареног оmlадине која је запала у зликовачке канџе. **Револуционарни суд**, и „**Комунистичко-национално-ослободилачко**“ појави се **свјетли свјетли** и **контрареволуција**.

Тако, док су храбри Васојевићи водили крваве окупаше са својим бунтовницима и страним улезима, једновремено се дижу национални борци из Колашинских Поља, Ровчани и Морачани, а од стране Колашин, Кучи прогоне воју својих бунтовника, Оногостани и Пешивци бране свој Оногост (Никшић), Катунани и Љешњани прогоне своје „црвене“ хијене, Бјелопавлици дижу контрареволуцију; у Бресту један на смрт осуђени црногорац убија судију „Комунистичког Суда“ Марка Биљурића, у моменту када му овај саопштава страшну пресуду; дотле у Пиперима, гнијезду разбојничке банде, долази до расцјепка и расула: „револуционарни суд“ почео је да осуђује и своје судије и штабленике, те многи већ бјеже, врше самоубиства, или ваљују за помоћ од нас које су до јуче осуђивали.

Тако је и та бесправна и дволична национално-совјетска револуција, по природном праву сваке револуције, доживјела и своју контрареволуцију.

Данас већ, у свима градовима Црне Горе, уписују се хиљаде добровољаца у црногорску народну војску, која је већ повела борбу са разбојничком бандом Пијаде и другова, а побуњени сељаци прилазе градовима, узимају црногорске заставе и оружје и чисте своја села и своје домове од зликовачке банде.

У овој праведној и нужној борби

ЦРНОГОРСКИ НАЦИОНАЛНИ ПОКРЕТ

Успјеси на све стране

Херојски жртви

Приликом пробоја комунистичког фронта у Пиперима, 10 овог мјесца погинули су на пољу чести и борбе за ослобођење народа од зликовачке банде Моша Пијаде, хероји 1 подгоричког батаљона:

† Милош Б. Пејовић, капетан 1 кл.
† Петар М. Симовић, вазд. поруч., и
† Бранко Јовановић, редов.

Сахрањених витезова извршене је 12 овог мјесца пред црквом светог Ђорђа у Подгорици.

Погребну поворку пратио је официрски кор и двије почасне чете италијанске оружане војне силе, те око три хиљаде грађана града Подгорице.

Са палим витезовима опростно се пригодно говором, члан Акционог Одбора Националне Организације г. Шћепан Лазовић, пуховник у пензији, који је у своме говору пропатио догађаје од капитулације и несрећног 13 јула, до данас, па је истакао значај данашњег националног црногорског народног покрета, и одао заслужно признање херојским жртвама. Г. Лазовић је особито истакао пријатељско држање италијанске војне силе у Црној Гори и аванцирну политичку пријатељску Италије према Црној Гори од дана окупације до 13 јула.

— Не само да нас нијесу окупирали као непријатељи, подлаци Г. Лазовић, него су нам допустили да обновили и своје државу, али сраним изданици и плаћеницима, да нешто тај чин, и доведоше довод неопште. Али ми је ипак једнако задовољан г. Лазовић, да данашња борба и национална револуција у Црној Гори, остварила је у њему и створила Црну Гору и црногорском народу за службу и славу и доброту.

Палим херојима слава и вјечан спомен међу нама, а њиховим породицама наше дубоко саучење и хвала. В.

Данас је на Цетињу одржана ужо конференција представника националног покрета, која је трајала од 10—13 сати. Присутни су били између осталих: генерал Б. Ђукановић, бивши помоћник бана Влаховић, бивши претседник општине Милошевић, др. Новица Радовић и више официра активних и резервних.

На конференцији је претресана данашња ситуација у Црној Гори и донесени су потребни закључци који ће бити у најкраћем року реализовани. Од ријечи прешло се на дјело. Током конференције примљена је вијест са Ријеке Црнојевића да се четири стотине назови-партизана пријавило на Ријеци Црнојевића и изјавило жељу да ступи у борбу против виновника данашње наше народне не-

за онстанак Црне Горе и црногорског народа, ујединиле су се све политичке партије и групе, сва браства и племена. Остављене су по страни све политичке и партијске разлике и рачуни, те се искрено приступило опште народном и заједничком интересу: спасавању народа црногорског и обезбјеђењу боље будућности Црној Гори у новом европском поретку.

Са таквом чистотом срца и јасношћу мисли, и за тако узвишени циљ, ова спонтана народна борба, ова црногорска контрареволуција, одлучи ће сигурно и брзу побједу на срећу Црне Горе и црногорског народа.

Вук Мандушић

среће, под командом командира Ђока Дрецуна.

Јављају нам из Ђеклића да је ступило под командом Крста Поповића 250 војника из Ђеклића који су спремни да се боре у редовима националног фронта. Са овом групом Ђеклића толико Његуша и Цетињана. Јуче 15 о. мј. Г. Поповић пошао је у правцу Цуца. Предстаже његовог одреда дошло су у додир са предстажима партизана и послјиде кратког препуцавања, партизани су се повукли.

Одред Баја Станишића пребацио се на десну обалу Зете, пошто је очистио Рсојевиће и Јовановиће.

У Љешанској нахији партизани су у растројству.

Општине Љешкопољска, Горњо Зетска и Доњо Зетска, успоставиле су потпун ред и мир.

Васојевићи се крећу из Доње Мораче према Пиперима и Подгорици.

Националне трупе свуда успостављају ред и мир, са врло мало жртва.

СЕЉАК — СЕЉАКУ

Сељаче, наивни сељаче — несрећни сине! Доживио си тешке и претешке дане. Село је твоје, а њима не управљаш; кућа је твоја неваном и непожељеном потчињена; породица твоја другом припада; живот је твој, а други њима рукује; имање твоје плаче за твојим бриједним и жуљевитим рукама; не снивиш поћи у сусједно село, у свој град, а још мање на даљу пут. Је ли тако?

Зар си икада такав био? Зар си икада био роб твог светог села; зар је икада твоја кућа и твоје имање другом припадало; је ли увијек породица твоја била; је ли твој живот увијек био само твој, твога села и твоје миле домовине; је ли икада твој слободни корак био ограничен на издове твоје куће и на међе твоје баштине?

О, несрећни сине, видиш ли шта се с тобом ради? Увиђаш ли да си заведен од варошких кицоша, паразита и неваљалаца; који те гурају у борбу да гинеш за њих и за њихов рачун, док они у харему, којег ти никад у село нијеси имао, обещашавају твоју кћер и једу „без жалбе“ твоју крваво стечену муку. Они тебе гурају у борбу, наводећи те на погубије и зла, да ти трпиш и одговараш, а они, пропали варошани, у дебелим кљадовини, далеко поводи тебе, ван опасности твоје, диване и укљивају, а све твоје зарађује, а на твоју пропаст. Они тамо наручу пресуде, а ти их извршаваш! Теби фали све, а њима ни длаке са главе. Је ли тако?

О, сељаче, увиђаш ли што они од тебе хоће? — Ја ћу ти рећи. Они ораде да би ти, несрећни сине, *ошћ сјутра био ковач и орач* оно земље, коју си увијек имао, ако не и мање, а да њима, нездравим варошанима, олошу, зликовцима и убицама, сјутра осигураш власт, да ти пропали ђак буде професор твоје здраве дјече; да ти шустер буде судија; да ти видар буде официр, а земљорадник — сељак — да буде оно што је био. О, несрећни сине, зар није то убиство народа и његовог напретка? — Освјести се!

Они те лажу! Нијесу то Руси — то нијесу комунисти, већ аликочи, који говоре — дај све, село, да ти не дам ништа! Кад би били онакви какви се показују, онда твоја воља — воља народа — би била твоја, а не њихова, варошких пропаганди. Не би *силом* улазно у њихове ускоро пропале организације — не би *силом* ступао у борбу и губино главу — не би *силом* давао њима све своје! Колика је та сила, несрећни сине, која те дави и уништава? Мада и никаква, ако си јунак, а велика и јака, ако си кукавица. — Пробуди се! Не амину!

Убијај оне који, твојом руком, убијају најбоље синове твога села, оне, који би хтели ови, твоји гледиштели и господари, замијенили сјутра, а преко твоја гроба.

Тргачи се! Збаци лице проства никогвића са себе, лање у којој су те валделе странци, варошки сирљавици, који ти нијесу достојни бити слуге, а не господари!

О, селаче, тјерај странце, а убице убијај!

Боље тих њих, него они тебе! Јер ако кукавички ћутиш и чекаш, сјутра те неће бити; а ако се мушкџ одлучиш, за један дан бићеш слободан и сам себи господар!

Селак

МОЈА РАСМАТРАЊА

Извјештаји јапанске војне команде најављују и ових posljedњих дана нове успехе. Треба нарочито истакнути предају холандско-енглеских посада на Јави, пошто то острво представља главно упориште дале акције и са Сингапуром, Борнеом, Суматром, Целебесом, Тимоком и Балием сачињава мост до Аустралије и истовремено дивја Индијски од Тихог океана, у коме енглеско-американских флотама нема више опстанка, пошто су све базе у јапанске руке.

Сада се помаља питање куда ће Јапаници наставити своје надирне: према Индији или према Аустралији. На обје стране, пошто су већ на обје стране наставили својом делатношћу, преко Бирме, последица заузећа Рангунга, настављају своје надирне према Калкути и Индији и већ се налазе на неколико стотина километара од главног града, којег су у почетку опколили и заобилазили путем прешли, тако да је град сам пао.

На другу страну настављају бомбардовање аустралијских лука и искрцајима на Новој Гвинеји, која ће постати главном базом за дале нападе на Аустралију, ако се аустралијци не опамете и не узиде да се сваки наставак ратовања безувјекно и узалудан. У том циљу већ раде сви они елементи који су основали лигу за независност Аустралије.

Читајући дневне извјештаје види се како енглеско-американске снаге свакодневно страдају и како исти одговорни кругови немају више јединствен правац своје политике и врло мало наде за обнову и повратак својих нагуљених позиција. То се види из тога што ниједан јачи транспорт трупа ратног материјала и намирница није стигао током операција на том ратишту. Тим више лак што сви бродови што из Енглеске путују за далеки Исток треба да плове око Африке, јер кроз Суец није више могуће. А у Атлантски Океан није ни најмање сигуран пошто немачке подморнице имају господаре. Чак американску обалу контролишу и дневно немачки највјештаји најављују нова потапања американских бродова.

Рат је ушао у завршну фазу и наступајуће прољеће равнине нечувено осовинску делатност на свим фронтима, а нарочито на совјетском, гдје ће преостале црвене јединице, десетковане и измрцварене тешким и крвавим узалудним нападима, доживјети ненабојни и тотални слом, који ће за себом повести све оне што се још налазе на Совјетску Русију настављају, у нади да неко чудо, у којој они исти не вјерују, одједном осване. Прошла је та библијска времена за свакога па и за нас Црногорце. . . Б.

ИСТИНА О ЦРНОГОРСКОМ СЕЉАКУ

У најновијег времена ми нијесмо имали вароши у правом смислу ријечи, нити ако смо их имали, њихово становништво са националног гледишта није било потпуно — хомогено — јединоствено. Ево из којих разлога: До ратова 1876—77 већина данашњих вароши Црногорских била је у турским рукама и њихови становници—грађани, у већини живјели су од посједа којега су у имали у околини својих градова. Оно мало занатлија или Бог зна како живјело. Готово најближа села и пасишта околу градова била су у посједу црногорског сељака или њиме угрожавана. И са чисто националне и са економске тачке гледишта иш је сељак с правом попријекне гледао на те градове. Та борба око турских градова водила се вековима и примјери јунаштва, прегућа, досјетљивости, освете и пожртвованости нашега сељака били су предмет наших нових, највјештаких народних јуначких pjesама. Послије окончања поменутих ратова градови су освојени, из већине њих Турци исељени и насељени са нашим човјеком — Херцеговцима и Црногорцима. Сада је настало ново доба, у односу сељака према нашим варошима. — Добра поверења и сарадње. Њега је и у Никшићу и у Колашину дочекивао његов домородац, рођак или пријатељ, имао се коме обратити. На Црети је је дочекивао његов главар, коме се могао пожалити на своју долажу невољу, тражити отворено и без зазора своју правичну и чини а и сам проговорити о државним пословима. Ако га је немаштина притискивала, он је био свјесан, да је он баш, тај сељак, у ишањале опанке, танкога брашњеника или стуб државе. Да са њима — сељаком — голим и босим расправља, баш тај главар и домаће и државне ствари, да не од ринца да утврди, ни да са једног другог, ни да у савјешном и јавном предвором или ламаром, јер је он свјесан да је он те градове, не само освојио, него да је и ти безпосрбички варошки, њему — сељаку, немогу ништа и да морују да путе. И путању су поштом је једно на себе тај сељак. Њега је и био зашто.

Дошла су нова времена, нова искушења и за њега сељака неразумљиво доба.

Васпитавају се своју дјecu пролајући последњу козу и вратило му се са каматом и то тешком. Послије прошлог европског рата, у коме је наш сељак показао, чудо од издржљивости и јунаштва, борећи се го и бос по цичи зими од Будве до Вишеграда са царском војском. У својим опанцима и вјерном московском, десеткова глађу и интернирањем вратило се на своја пуста огњишта. И тада десило му се оно, што му се никада у његовој историји од Косова није десило.

Са пушком у једној, а угарком у другој руци, онај исти елементар варошки, они који никада ништа нијесу представљали у црногорској историји јер то нијесу могли ни својом снагом ни брзином, доћи у томе истоце сељаку и њега, борила од искона, нагодили да се одрине најближа млијека, у чеги га, каква треба да она буде Србин и Црногорац.

По свршеном послу нови „Обиљин“, остављајући дим и загришате сељачка, враћају се се, да у задимченим канџинама заврше своје херојске подвиге.

Прошло је и то „јуначко доба“ преко глава наших сељака, настало је смирење или како се каже, вријеме благостања.

Изучени сељачки синови, не могући више ништа захтијевати од родне груди и кућног прага, ишли су трубуком за крухом. Да не би сканпали од глади, морали су и своју поштено стечену диплому и своја друштвена и национална увјерења готово продати преов несавјесном политичару, да им обезбједили своје парче хљеба. Ушли су у живот и поред школе, ти сирви сељачки синови, понижени и увријеђени. Нити му је вријеђена диплома

ни чисто национално увјерење, ни гробова прабадевски, он је продан кај стока на пазар. Такав сељачки син и ако је у ријетким приликама видио свога оца — сељака, отуђио се од њега, није га имао о чему поучити о данашњем времену, њему је он постао странак. А отац је изгубио и сина и улођеним труд.

Да би се наша морална биједа још повећала, настало је вријеме изопачене безобавирне партијске борбе, са свима лажима, одвратним клеветанима, пуних недолличних израза за наш конзервативни — поштени сељачки свијет. Добра када један другогга називаа лополом и најгорим поганом, а не смије му се ништа — јер је власт уз њега.

Сељак је остао усамљен и поред све своје школоване интелигенције. Њему су биле и вароши затворене, тамо је њему сада био ако не странац, а оно нека мјешавина коју он, поред најбоље воље није могао да схвати. Дошли странци и ако говоре њему разумљивим језиком, страни његовом пољверљивом духу и лијепо је видно да се све тумбе окренуло.

Видно је јасно наш сељак, да има нешто трудно коло нас, а да му то боље објасни и помогне га, дошло је оно најгоре. Све што је најгоре било по варошима и селима, све оно што је мислило, да може лако без труда и рада доћи до угледа, ако не бар до мјеста комесара — а има много кандидата — скончило је да доказује нашег сељаку, прво сељачкој младежи — мушкој и женској — да се само преко њега — палењива и пљачке вароши — може до до слободе и до имати нешто ср какавога, јер, да је да се није није и сељачкој немаштини и њиховој жељи. Људи који су у држави да њих зависе европског стана у себи и су се заједно са сеоским млијем, најгорим варошким радницима — боље нерадницима, са недовољним баџима, сви заједно повели су крваво коло над нашим сељацима и направили се богатом пленицу, претварају се у заплетиње штабове, опседају омладину у стирељачке строје, зарује сељачке жарице, бомбардују се у Косово, а обилази се на најгоре народно Косово, гулачки и окоји су сељачка терором, лађу и обманом дигли са свога огњишта да сам себе копа најубуљу рачу у којој бисмо сви завршили.

Шта је наша будућност и шта можемо? Безобавира на наша политичка увјерења, организовати се одмах и повести отворену борбу против ови најгорих Гвурбића нашега народа, да би се истраго наш сељак, који ће већ и сам са својим најновијим ослободилацма умјети докучурити рачун.

Борба без милости, то треба да нам буде гесло.

Цетине, 5-III-1942. Д Х

МЕЂУ НАМА

Питали се људи у Колашину: зашто Мијајло Потурчак оде у пљачкаше; каква њега натјера невоља, под старост му врјемје није?

— Појавило се у њему однекуда јуначко срце, рече један. — Није, проговориле други, него да би скнукао од пљачке, оне паре што је појмо народу.

Италино је, ја мислим, па га поведоше бјега за умцу, ка други баш. Може све то бити али не забаравите да је, тамо њега, изблила на пазарни дан Милена Тутова кишобраном на сред пјаче, на правди Бога, а Мијајло је велики инаица, па је отишао да јој се на горе освети.

— Сви сте добро рекли, но не забаравите да је Мијајло, вјеру му не хвалити, вјешт човјек па је чуо да се тамо оне „другарице“ не бране „друговима“, па ка вели да се и ја ка „друг“ нађем, заврши препиру стари Мираш и сви се с њим сложихе. К. А.

ДУХ ЊЕМАЧКЕ

Дужност савјесног репортера није ни тако лака ни тако једноставна, како се то обично замисла. „Боже мој, па није то тако тешко описати оно што се види, интервјуисати људе и вјерно забијелжити њихове ријечи, изнијети чињенице и репортажа готова!“ Да, нагледа да је тако, али није тако. Јер није толика тешкоћа у онемо што треба видјети, колико у онемо што не треба рећи. А добра репортажа не може се створити без истине и мимо истине, која мора да буде њен битни елемент. Сваки компромис са лажи срозавяа литерарно дјело, а репортажу поглављу. Због тога, лоштена репортажа, још ако је и добра, није само литература. Она је и нешто више: моћно оружје у борби за социјалну и међународну правду. Полазећи са тога становништа, репортери и неће да буду умјетници, у литерарном смислу, али они су ипак то — иди још боље: баш зато, у толикој мјери. Њихово становниште је њихова величина.

Боравећи у Њемачку, који симпатије, призијам, нијесу биле неутралне, али настојају да у једном кратком и сумарном налагању посматрам догађаје очма савјесног репортера, који је изнад свега прожет жељом да се установи истина. Ако та истина испане и сувише позитивна за Њемце, то је само и искључиво њихова заслуга а нуком случају репортерска пристранист. Стим треба да смо начисто.

Ништа није запанивије од једноставне истине; ништа вгзотичније од наше околине, ништа фантастичније од старости, ништа сензационалније од времена у коме живимо, није оно, И, занста, треба само видјети Њемачку, проћи кроз њена срцевица и једно мијења, посјетити раднице у којима се производе ъемачки дух, ъемачка култура и ъемачка одбрамбена оружја, и увјерити се да је тако. То је мрсто, одакле се свим тим невјидљиво управља, гдје се стичу милиони коначи и кабела, одакле се пружају животни услови и потребе милионима стрљивих и радних људи, било је немогуће пронаћи. Рекао сам: било је немогуће, јер по општем мишљењу тако јединствено мјесто опште не постоји заиста. Свака врста посла, сваки ред производње, свака грана индустрије, руковођени су својим управљачима, територијално врло често удаљенима, али људима који су, задовољени истим духом, имали исти шил, исте планове и исте намере. Солдарисати се то, начинити један милионски апарат који би савршено функционисао, рационалирати све што је било могуће — а, по многим иностраним схватањима, и немогуће — био је дуг, стрљив и тежак посао. Али Њемци су, својом традиционалном самодисциплином, крајним алтруизмом и необиично развијеном националном свијести, успјели — прије него ико — да то створе. Заправо, створило га је вал националсоцијализма, грандиозни талас ъемачког духа и ъемачке самосвијести о својим позитивним квалитетима.

И, кад је огромна машина стављена у покрет, уз вјечну премошну организационог рада, када су метални дивови максимирали своју производњу, назрела се свијетла и велика будућност Њемачке. Плански, стопу по стопу, без авантура и истравања, респектирајући сваки понос, не кршећи човјечко достојанство и не ускраијајући његово животну право, — воји данашње Њемачке пошли су испред свога народа одавако напријед, смјело и паметно, правим путем и правоме циљу. Милиони, читаве армије раднога народа, живјеле су, кретале се и радиле у истом ритму са великом поворком рада. Било то тамо гдје безбројни творнички димњаци пружају према небу своје дуге вратове, било тамо гдје се у дубинама угљенкока води борба за сваки драгоцијен комадић — ту црну душу кретања, брзине и снаге, — гдје се огромне високне пјешаки над гасе и гдје се градови Нур склапају (Превос на 4-тој страни)

(Наставак са 3-ће стране)

у једну огромну творницу, било по великим релакцијима и издважањима, на аутострадама и жељезницама, по филдским ателима и позориштима, на спортским теренима и по логорима, — никад се не престате ступати, увијек се иде напријед и само напријед.

Истина, било је за нас стране по-сматраче, у свему томе нечета необашњивог, укалупљеног, помало чудног и несхватљивог, са неважним дозом скептизма посматрали смо многе ствари, усуђујући се понекад да то своје мишљење и изразимо. На наше приједбе одговорило се оном дубоком, само Нјемцима својственом, мирном и олим самоувереним изразом људи који знају што хоће и да су на правом путу.

Са пуним повјерењем у своје старешине и свога Бобу, са чијег лица није ницхавала она позната црта — равна и отхра као што је и он сам — чији је смисао неизбјежљив и упоран и пред којим се људске очи обарају не усуђујући се да га прогучае, — са пуним одношњим правих родољуба, запојем националним духом и несаломљивом вјером у боље дане, њемачки народ је пошоо гигантским корамама у сусрет својој великој судбини, која се већ наизре. Јер, њемци заиста имају разлога да свој билеас данас сматрају позитивним, а сваки њихов човек почео од најбазичајнијег — ако и таквог постоји — па до оног на челу Рајха, може поносно да дигне главу, са пуним правом и чирне свјести да је за своју земљу учинио и чини оно што му његова света дужност родољуба налаже. Само тако и на такав начин посматрајући и схваћајући све оно што се у њемачкој радило и каже се — сигуран сам — и данас ради, постаје јасно, откуд су и како реализовани они огромни планови због којих њемачки народ спокојно чека своје сујеријаше. И јат народ може бити поносан што је, без потпоре извана, сам, својим радом и трпеливошћу, створио своју будућност.

Под дубоким њимпресијама онога што сам видео и доживио у тој тако реалној, па ипак тако — ма колико то у први мах парадоксално изгледало — тако фантастичној земљи, мислећи о тој, њеним склоностима и стремљењима, — знао сам, више него икад, јасан ми је онај дубоки и продирни поглед њемачкога човека, онај отсјечан покрет и она одлучност у рјешенима, при помену његовог животног права. Јер, кад су га други у томе кочили, прега је он сам, чврсто одлучен, духовно ја, вођен обзиром и мудро, компактан са својим сарадницима да у заједничком напору покаже своју праву вриједност. И показао је!

Пред таквим духом за старвалачку супериорност, пред толиким моралом за једну гигантску борбу, пред том великом одлучношћу за реализовањем својих планова, пред толиком борбеношћу за свој животни простор, — ми, који смо имали много а нијесмо стварали ништа, стојимо дубоко посрамљени пред онима који су од мало историјског и тиме пронашли човјечево моћи. Ми смо, за казну, осуђени да ти се дивимо, кад смо већ били толико дрски и кад смо — прецијујући свој потенцијал и насједајући на провидним блефовима енглеске пропаганде — обдарили Нјемцима, а самим тим и осталим народима Сила Осовине, пријатељски пружуру руку, руку сарадне, сусједске солидарности, поштовања државног интегритета и суверености. X.

ЗРЊЦА

Бити први љубавник једне жене не значи ништа; треба бити њен последњи љубавник — то је све.

Девет од десет сучасних љубави се заче преко писме, као што се добије титус преко воде.

Има једно објављено правило према коме, кад се једна жена сватра мање лијепа, она постаје и мање љубавна.

ИНДИЈСКИ ПОКРЕТ

Бирмански радио је признао да су Јапани запосјели нова мјеста сјеверно од Рангуна. Британске трупе се повлаче према централној Бирми; да се не спојиле са кинеским trupama.

Пут за Индију је прокчен и у лондонским круговима влада неопкива забринуто за даљњу развој операција у том предјелу, пошто та земља представља за британско царство свеопшту ризициу, из које су Енглези цртили потребне сировине.

Националистички покрет у Индији добија из дана у дан све виши мах. И у Шангају се је организовао фронт за независност, који располаже и средствима и људима припреманим да се боре са Јапаницама за слободу своје земље.

Вјести из Бирме такође јављају да су чланови добровољачког корпуса бирманске војске у тренутку пада Рангуна развили широки напад на британске снаге. Услед разарања и плаче, што су извршиле британске трупе при својој повлачења, остало је мало или ништа од јапанскога козулата те кућа и од разних складишта. Када су трупе ушле у варош, пронађени је кинески трговачки квартал потпуно у рушевинама.

У Индији су избили побуне против британског господарства. Током пуцања до које је дошло са побуњеницима, забилижено је 17 смртних случајева и мноштво рањених. Нарочито је тежак положај у предјелима Калкути и Бомбаја. Са енглеске стране се ве манифестације означау као комунистичке, док у збили оне одговарају народном покрету за ослобођење и независност, који се сваки дан то више шири.

На скорашњем засједану које ће се одржати у Калкути у присуству енглеског министра Крипса добиће се до изражаја индијска жеља за слободу и независност. Тоју жељу изразио је један објављени, а исто толико пута и изјављено.

Посљедње вјести из Индије потврђују тежњу народа који су избили у многим градовима. У неким случајевима наметнули су побуњеницима британским trupama тешке боре.

НАШИ ПОКОЈНИЦИ

Од краве комунистичке руке погинули су: Урош Чавић, шалер, Подгорица; Јовица Бољевич, арт. капетан, Лопате, Тивери;

Зорија Ивановић, земљорадник, Кучи; Милош Б. Пејовић, кадетан 1 класе, Подгорица;

Петар М. Симовић, ваздухопловни поручник, Пипери; Бранко Јовановић, радник, Подгорица; Андрија Колаковић, кочијаш, Подгорица;

(Наставља се)

Неће него за цванцику

Догнала црногорка на пазар у Котор дрва за продају. Кући јој рекли да дрва не прода мање од цванцике (око 50 цент.).

Дошао један купац и пита селанку, хоће ли дрва дати за 50 солда (око 50 цент.).

Црнорка одговара да не да нипошто, до само за цванцику.

Которани се насмја и плати јој за дрва „врду“ цванцику.

Затварајте механе

Наша сложена државна структура изаскивала је све веће и веће приходе. Поред разних монополисанних артикала: дувана, шибица, соли, шећера, силе и многих других, држава је ставила под своју контролу складишта вина, фабрике пива и шпирита, произвођача разноврзане ракије и прераду вина.

Да би се све то могло увозити и извозити то више користи за себе, држава као најички интерес, ишла је на руку отварању разних хотела, ресторана, бифеа, свратишта, кафана, крчма и механа. Могао је свако ко жажеи, уз нешто таксе и трошкова, добити дозволу за точење пива. У кадар кафеица, бифеица, хотелијера, механика, ресторатера и разних посредника при томе послу, гледали смо разноврдне типове по свом друштвеном положају, по култури и по личним квалификацијама. Било је тамо пензионисаних официра, пропаћлих трговаца, чобана, прала, а често и бивших робизана. — Најмање је било људи од професије, који знаду неговати пиће, одржавати чистоћу, послужити муштерију, — а што је најгаваније, свависно и у природном стању до-стављати пиће својим муштеријама.

Држави су, дакле, требали посредници и није их бирала, тим прије што су сви локала за точење алкохола врло високо опорезовани.

Ишале су кафане и крчме на све стране, често у љазинама гдје хуман чојек неби свије затварао! — Таквих ругало кафана, крчма и бифеа и сада имамо у свима градовима на све стране. О некој солидности у цијени не можемо ни разговарати.

Продаје како ко хоће и пошто хоће, да би се донекле и могло притићи, да би се поред неких других циљева, сачувала барем једна ствар, точило у природном стању.

Механе, кафеице и бифеице

ОБРАТИМО СЕ

Ако ико у свијету то смо ми Црногорци дужни да увати и поштовати своје традиционалне обичаје и религиозне осјећаје, јер као што први кочан од дрва са крпачењем у шехом постаје сјајнији, тако је наша мучна прошлост кристализовала наш карактер и наш менталитет, зато су и реки свјетски књижевници: да су Црногорци бисер Српске нације.

Нама је наша крљућ исписана историја у току вјекова, отворила видике реалности са многобројним пријемним чиниоцима, да живот вођен атеизмом прелази у животнијско царство и да се без Бога није могло, не може и неће моћи никада постићи трајна срећа успјех и победа, ни за друштво ни за појединца.

Ми смо са надом у Бога и симболично, да крст часни и слободу ватну“, хилдама пута стрмоглавни, нашег непријатеља Турчина, те је бжеао пред нама и ломио се о нашем витештву као морски ваји о сурјој стијени.

Ми смо у нашим мислима и у нашем срцу чували три главне вјече чојечевога живота на земљи а то је: вјера, љубав и част, без којих се људски живот не да замислити.

Ово су нам оставили и предели у аманет наше узвишене вјечне фигуре наших светитељи и чудотворци Свети Василије острошки и Свети Петар цетимски и остали генје и владари из нашег племена. Који су нам били и прије и послје њихове земаљске смрти и тјелесни и душевни лекари, велики учитељи и сунчана свјетлост у доба нашега мрака. Они су нам својим чудотворним дјелима у надирпороношћу доказали да у чојечка постоји нека притељна сила која се може открити и усети на крилима свјести и чојечности до бојжанске моћи, тако да га и небесна сила слуша.

Сви знамо да и данас постоји и почиће се по нашим селима благослов и клетва Светога Петра, а то му је било и најичче сретство дисциплине за

не можемо никад заситити. Једна шоља чисте кафе, у нирно вријеме, плаћања је по динар и 150, а у хотелу 100г разреда по 2 динара. Данас плаћамо шољу кафе од кукурзуа, ражи, јечма, пшенице, и ко зна све од чега по лиру 150 а у више навови кафана по 2 лире. То значи, да плаћамо једну малу кафену кашку шећера, — јер друго се не може узети у обзир, — по динара 390 до 560! — Један литар вина, наравно чистога плаћамо око 7—10 динара. Данас плаћамо литар вина, са пола воде 20 лира, — то значи само десет до дваестету скапуље!

Поред тога, кафеицу мораш молити или му бити најблији пријатељ на да ти учини љубав, и да ти отули кожу за чапу безвиза. — Рећи ће неко да не мораш пити ако ти је скупо! То би заиста било тако када би ми имали добар ручак, јер поред добродруга, добра је и чаша воде, али, у данашње доба, када смо приморани често пута ручак обавити са кршиком леба и чапом вина, — вино није дукусу него смок и саставни дио алкохола.

Па ипак, несолдистички најичче дијела кафеица, нестручна спрема за тај позан, похлпност која води до злоупотребе, нехигијенске љазбине у којима се точи пиће и беспослничари краду Богу дане, пијани и упола пијани, императивно нам налаже да узвикнемо: „Затварајте крме и механе!“

У интересу социјалне правде, у интересу народног здравља, у интересу нашег подмлатка, укљиномо ружну слику коју даје наша метропола Цетинје. Уклопимо ту ружну слику, створену из наведених разлога, у интересу наше чисте и наше будућности.

За читава Цетине доста је највише 10 кафана, у којима ће се точити пиће у скраћеном вријеме, а познатим алкохолчарима забранити приступ.

Argus

вријеме његове владавине Црном Гором.

Сви велики догађаји који су као огромни облаци покривали ово суро камење наиздали су на велике људе који су знали савладати заштитни и одбранили мучни црногорски народ, а увијек са религиозним и моралним наоружањем.

А ми смо данас, и Бога, и морал, и част, да чак и наше светине прогнали из нашег времена; зато кад се обрнемо око себе видимо само грозоту и ужас, пустош и згарштиш, видимо раздор и звјерства, борбе и убијања и смртну глад која је раширила своје кулаче; страшило из све стране, јак и крвањег. Све су ово последње наше странчине и нашег безбоштва.

Да би се нашој несрећи и злу стало на путу и умалило се, потребно је да се сваки појединац прво сучи и раскрича својом сопственом злобом прљавим мислима и дјелима на прошлост, да са себе скине отртач, гордост и себичности и да у сваког ближњег увиди дио себе самога и тако без разлике на класе и друштвене подједности, узајамно потражимо општи народни спас. А прије свега да се обртимо нашим светитељима, који су о ону страну материје и да их са сунцином очима замолимо за помоћ и избављење, да разведе мрачне тумње незнања са наших мозгова, да обрете збо на путу добра и познане истине и да сукрате међу нама пролијевање драгоцене људске крви.

кад. Живановић.

Билети југословенских министара

У част Господина Министра правде Др. Драгутина Којића („Лицианерског“—вр. хроничара), приређује се стечајни ручак у „Тополици“ у 1330 часова, па Бас молимо да то ручку назовите присустватави.

Приступ на ручак имају само позвани.

Приређивачи одбор П. С. Сви позвани гости, сем Господина Министра и његове праице, имају платити припадајући износ за ручак.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ

Поред осталих одјеља medicine, које ћемо поступно излагати у „Гласу Црногораца“ говорићемо најпrije о теми:

„Прва помоћ у несрећним случајевима и код напрасних обољења.“

Код сваког обољења или несрећног случаја морамо утврдити да ли је у несрећне, односно озбиљне, јесту у животу. Смрт је стања која престану животне функције. Мртвач не реагује на спољне надражаје, не дише, срце не ради. Понекад код тихих повреда постоји обамрлост или привидна смрт. Повријеђени не реагује, дисање је једва приметно или скоро престало, а било и срчана радња сасвим су слаба. Ако је повријеђени жив, чућемо кулање срца кад прислонимо уш на лијевој страни грудног коша. Пред уст стављено огледало или какав хладан предмет замаглиће се, ако повријеђени још дише. Несвијест настапа услед малокрвности или притиска на мозак од крвног налива.

Да бисмо обамрлог повратили у живот, треба га положити водоравно и ослободити одијела које га стеже, нарочито око врата и појаса, затим трљати хладном водом, сирћетом или алкохолом по лицу, сљепочницама и грудима. Под нос му треба дати да мирише амонијак, салмијак или етер. Надаље треба примјенити срчану масажу и вјештачко дисање. Срчану масажу изводи се брзим ударањем са рабовима длана на срчану предно.

Вјештачко дисање разликујемо по методи Хауарда и по методи Силвестра. Прије употребе једне од ових метода ослободимо најпrije уста обамрлог од странах језика, која се у нама назива (мид, зеница, вентилски зуби и т.д.), ста се отварају тако, да средњим и четвртим прстом подупремо угао доње вилице, а палце обје руке положимо на браду. Палица притиснемо браду навише, а с осталим прстима дигнемо вилицу унапријед и горе. Затим између зуба ставимо парче дрвета обавијеног платном, те извучемо језик, који затим вежемо врхом или марамом, а ову послјеје двобро притегнемо око врата. Тиме смо ослободили уста и горње путеве за дисање.

Хауардова метода састоји се у томе, да, клечећи поред или преко болесника, који лежи на леђима, притиснемо грудни кош и тиме вршимо издисање. Онда попустимо грудни кош који се на тај начин шири а заједно с њиме се шире и плућа, и обамрли увуче ваздух, т. ј. дише. Притиска на грудни кош врши се отвореним шакама. Ако у извабљивању ове методе учествују двије особе, онда прва притискује грудни раширеним длановима, док друга притискује на трбух, чиме се још боље истискује ваздух из грудног коша. Ови се покрети врше брзином наше дисања т. ј. 16 до 20 пута у минути. То је tempo дисања здравог човјека. Вјештачко дисање морало вршити најмање 1/3 сата, а највише 2 сата, ако се болесник раније не врати свјесни.

Силвестрова метода састоји се у томе да ухватимо лактове у зглобу, па онда повучемо руке навише, т. ј. до главе обамрлог. Тиме ширимо грудни кош, односно вршимо удисање. Затим вратимо руке до груди и притиснемо на њих, чиме повисavamo издисање. Друга особа помаже притискујући раширеним длановима на трбух, док прва притискује лактове на груди, и тиме помаже издисање. Ослобађање уста врши се као што је раније речено. Чим се болесник освијести, дајемо му црну кафу или малу количину алкохола, коњака или воде.

Стране предмете из уста вадиимо тако, да кажипрстом увемо полако и што дубље у уста и, савијајући кажипрст, попу у куке, обухватимо страни предмет па га лагано извадиимо.

Вјештачко дисање може се још изводити и по такзаваној Шелеровој методи, која је слична Хауардовој. Обамрли лежи на грудима и трбуху, а покрети вјештачког дисања врше се

НАРОДНО ГОСПОДАРСТВО

Пепео као ђубриво

Пепео, који се преко зиме накупања у свакој кући, се обично сматра као непотребан смет, те се одбацива, било гдје, само да се уклони, а што се употребљава, и то већином као циђеу у кућанству. У томе се много грешило, јер пепео по своме саставу представља одлично домаће ђубриво за пољске, баштованске усјеве и ливаде. О хрљави састојцима, потребним његовања биљкама, треба водити рачуна о азотним, фосфатним, калијевим и кречним састојцима, којих троши биљка пуно, а која треба редовито долавати аземлишту, на којем његујемо биљке, хоћемо ли полунити уносне приносе. Пепео од горе наведених састојка садржава пуно креча и калија, по мало и фосфата. Тако садржава пепео од свих врста дрвећа 43% креча, 14,95% калијума и 5,59% фосфата. Пепео од лиснатог дрвећа садржава 47% креча, 16,66% калијума и 5,93% фосфата, а од четинара 39% креча, 13,24% калијума и 5,26% фосфата, представља према томе изборно креч — калиј — фосфатно домаће ђубриво. Може онда послужити као надомјестак за врло тешко докучива уметна калијева и фосфатна ђубрива, а и као за појачање дјелствовања стајског гноја (само не смије се примјешати стајско гноју, већ употребити обашка, јер би пепео са својим кречом, истерао азота из стајског гноја, који је као ослабно квалитет стајског гноја). Првјентствено је пепео подесно ђубриво за махунице (пасуљ, грашак и др.), као

с леба слично појединим фазама Хауардове методе.

Сунчаница настапа услед јаког дјелства сунчане топлоте на главу, што изазива велико гомилње крви и повећани притисак на мозгане судове.

На сунчаници се првенствено јављају велики абсцеси или великом марамом, која непршанем разхлађује главу и потицајак код појачања сунчане топлоте. Болесник је биијед, модрицак, без свјесности, кожа хладна, дисање и пулс су ослабљени. Треба бити опрезан приликом узимавања прве помоћи, да не откинемо који смрзнати дана: уху или прсте. Са смрзнатог треба скинути одијело, затим га треба обавијено трљати снјегином или хладном водом, а послјеје га пренијети у хладну собу и положити у хладну постелу. Код несвјесног врши се вјештачко дисање. Кад се смрзнати врати свјесности треба му дати кафу или црну кафу и мало алкохола, касније му се даје топло пиће (чај, супа). Хладну постелу загријавимо термифором или другим црвенима и наложимо пех у соби. Ране и смрзалине треба лечити као и олекотине; улем и мастима.

Доктор Х.

и за дјетелине. На још непосијаним земљиштима се плитко подорва, односно поткопава, на дјетелиштима се задрљава. Такођер је добар за ливаде, на којим се исто задрљава. Дobar је и за дуван и кромпир. Употребљава се у количини од 120 кг. па на више на 1 црногорско рало. Треба га сипати што више једнако, у безвјетране дане, а прије сипања просијати. Прије употребе не смије се квалитет, нити од њега чинити циђеу, јер изазива (исцијепити) пепео гној много, он са држаке калијума само 1,5%, фосфата 2% и креча 28%.

Прољетна њега ливада

Сваком је земљораднику јасно, ако не прерова и гноји поља, неће ни имати доброд рода, а преносно их има, који се за своју ливаду врло слабо брину, пунте је у немар, према томе је и откос онолик, колико природа да.

Ливаде треба такођер његовати, као и поља, ако се хоће имати по множини и каковости добре, обилне откосе. Као поље, тражи и ливада гнојење, за њу је најбољи гној мјешанца или компост, и уметна гнојива, ако се може доћи до њих. О спремању домаће гноја мјешанца бити ће на другом мјесту ријеч.

А ливада тражи у прољеће и неку врсту обраде. Треба је очистити од муља, корова, поравнати критчане и мрзавијаче, очистити од камена, да код косидбе не страда коса, очистити јарке, те предрљати.

За дрљавње ливаде постоје нарочите ливадске дрљаче. Те су прилично тешке, личасте дрљаче са кратким оштрим зубима, које се добро прилагођавају терену.

У дрљачку такве дрљаче може се и за прерова и обичном њивској дрљачи користити рад ове дрљаче, али се при раду ливадске дрљаче, које се нешто убрљачено, него ништа, да се не искривља, боље ради на ливади, него у дрљачу приврчити се грање и трње, да се земља боље изравна.

Дрљачем ливада разгребе се површину ливаде. Већ тиме се влага боље очува у земљи. У дрљачем отворено површину ливаде боље допрже ваздух. Дрљаче ливаде је исто значење за ливаду, као што је прањење за пољске усјеве. Дрљачем се скида маховина и ништи коров, који су обогата штетни за пораст траве. Наравски да треба исцупати маховину послје дрљаче покупити и изнијети из ливаде.

Изводи се дрљавње ливаде у прољеће онда, када се је ливадска земља за овај посао довољно осушила, јер дрљаче у влажном, исто је штетно, као опонавање пољских усјева, када је земља превлажна.

Ижж. Њ. В.

Видо Јошов и причешће

Познати су обичаји да се православни бар једанпут у години причешћују, те да ни би изостао од „обичаја“ као и сваке године, ријешено је и Видо Јошов, да послје издржаног поста прве неађење часних поздравити свету тајну причешћа.

Исповијести се на мислу суботу па у недељу крену да се причести. Идући од куће Катунском улицом, срете га Васо Радовановић, па извазавши му добро јутро упита га:

— Гаје си јутрос тако поранко био?

— Да и у цркви Васо!

— Да се ко не вјечење и ако су часне постоје да се висиј кул — узврати му Васо!

— Не вјечење, већ идем да се причестиш — рече Видо!

— А зашто баш прве неађење, кад имамо времена и у остале?

— Постоји сам мој Васо прошлу недељу, па бит да се по обичају одржи.

Добро Видо, кад си само прошлу недељу постоја, а ја се висиј кул јарско од каде не идем на Иванову Корита, у Петрову на мору или св. Стефану — вјетко одговори Васо.

Ловач

ЧИТАЈТЕ И ШИРИТЕ

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“

као свој национални лист

ЦРНА ГОРА

Кратак преглед историје Црне Горе (стављање се)

Владика Данила, оснивача династије Петровића-Ђеогоша, наслиједио је владика Сава Петровић (1735—1750/1766). Владика Данило пред ноајем свога живота (11 јануара 1735) одржао је двије уиноске борбе с непријатељима своје земље: Прву са Бећир па Ченгићем од Херцеговине (1724) и другу са Топал Осман Пашом, румелијским белгербегом. У обавдање борбе Црногорци су своје непријатеље поукли до ногу и надали их у бјегство,

Овако ири си заулогљав владике Данила

Синовац митрополита Данила владика Сава, наставља и води народне послове у духу примањених традиција и завјештања.

Владика Сава својим тактичним држањем успијева да одржи пријатељске односе са Милевићима. Он је вјешто усклађивао размјерне које су настале услед изстаја његовог братучеде и повојника Василија, које су равнориче отежавале приступ Црногораца на бокоцгорским нијацима, на којима су се Црногорци снабјегљивали са намирницама и осталим потребама. Једном ријечју, владика Сава радио је на блажењу млетачко-црногорских односа, не за то што је био млетачки човјек, него за то што су му то налажали интереси његовог народа.

Идући працем који му је обљезио владика Данило, Сава, по одлуци збора претставника племена, путује у Русију. Кад је стигао у Петроград изваље једним испршним и документованим рефератом стање Црне Горе и тражи издавање поштом обешане од Петра Великог, која Црној Гори није извађана за двадесет година.

По успјешно свршеној мисији у Русији враћа се у Црну Гору, претходно свративши у Берлин код Фридриха Великог, који га одликује напрасним златним крстом. Кад је дошао у Црну Гору савија народни збор и на збору референте о ономе што је радио и што је постигао. Народ извађован са постигнутиим успјесима одобрава да владика Сава одреди за свога наслједника свога брата од сестра Василију, с тим да се он пошавље у Пећ патријарху Атанасију Гавриловићу ради спремања за свој будући понав. Оваим начином већ се очутје народни приста на то, да владајући митрополит може сам одредити свога наслједника, тј. народни збор прихваћа право преноса господарства по реду наслједства.

(стављање се)

Покрет међу Кримским муслиманима

Поводом свјетско-јапанског рата међу Кримским муслиманима покренута је идеја независности на основи конституантног уштетавања интереса и моралних вредности ове муслиманске групе.

Једна од главних личности националног идентитетског покрета кримских муслимана Татара, да је интервју „Курентулу“, у којеу је извађано да су три стотине хиљада кримских муслимана подносили молбене писме од болшевица, те да су кримски Татари од првога дана историјског похода против Совјетске Русије осјећали безграничне симпатије за тај рат. Од јула прошле године је отворено врбовање међу свим избјеглицима, међу којима су и свештеници, који такође хоће да даду свој лични допринос за уништавање болшевица.

ПОСЛЕДЊЕ ВИЈЕСТИ

Са разних бојишта

Источни фронт

На севастопољском сектору су покушали више пута да нападну њемачке позиције, али без икаквог успеха, оставивши на терену и жртава и материјала.

На полуострву Керч исто тако. Ту је било заробљено пар хиљада совјетских војника и извесна количина ратног материјала.

На централном предјелу фронта њемцима је успјело да продру и да заузму неколико утврђених совјетских позиција. Том приликом заробљено је 5.000 руских војника, међу којима и један дивизијски генерал.

На сјеверном предјелу фронта једна њемачка дивизија одлила је у једној дана 98 совјетских напада. У тим акцијама остало је на терену преко 6000 жртва.

Око Језера Иљмен такође је последњих дана било живље активности, али ни ту совјетима није послужила срећа јер су оставили на терену много жртава, а при том и изгубили неколико добро утврђених положаја. У том предјелу била је нарочито жива артиљеријска палба, која је непрестано бомбардовала совјетску позадину и позиције аутоматског оружја на првим линијама.

У свим акцијама дуж источног фронта живо су учествовале италијанске и њемачке авијације, које су својом постојаном акцијом нападале бомбама већег и мањег калибра совјетске јединице, позадину уопште и војне објекте.

У морском појасу око острва Шетланд њемачки авиони су потопили један непријатељски теретни пароброд, а затим тешким бомбама обасули лучка постројања.

Њемачки завјанични извјештаји

На Криму је непријатељ, после једног борби који је потрајао извесно вријеме, извршио понову напад подупрт борним колима и авионома. На Керчком Полуострву су у жестоком борбама задати тешки губитци непријатељу. Током ових акција уништено је 46 совјетских борних кола. Такође и на другим фронтovima је непријатељ наставио са својим нападима, али без икаквог успеха. У ваздушним борбама је јуче оборено без губитака са њемачке стране 17 совјетских авиона. Совјетско ваздухопловство је од 6 до 12 марта изгубило 209 авиона, од којих је 103 оборено у ваздушним борбама, 26 је оборила противавионска артиљерија, а остатак је уништен на земљи. У исто вријеме су њемци изгубили на источном фронту 9 авиона.

Дану и ноћи су успјешно настављени ваздушни напади на британске аеродроме на Малти.

Над каналом Ла Маншом и над запосједнутим територијама на Западу оборили су њемачки ловци 8 британских авиона, не претрпјивши при томе никаквих губитака. Непријатељ је ноћас бацио бомбе на разна мјеста Западне Њемачке, а највише на станицу четврт у Келну. Становништво града је имало минималне губитке. Оборен је један британских бомбардер.

Успјеси Јапанаца у Бројанма

Јапански министри рата и морнарице извјестили су члановима објуг домова рату ситуацију у којој се налазе јапанске наоружане снаге после скопљених операција. Министар рата је овако изложио у резиме резултате које је до сада постигла царска војска у операцијама извршеним на терито-

ријама Јужнога Мора: више од 210.000 заробљеника, око 1600 оборених или разорених авиона, око 2100 заробљених топова, око 190.000 заробљеног лаког прешајских оружја, те око 28.000 заробљених борних кола, аутомобила, жељезничких вагона и других кола. Министар рата је додао да у ове бројке нијесу урачунати резултати операција Јапанацких трупа у рангунској битци, који ће бити, рекао је он, изненађујући.

Министар морнарице је са своје стране описао главне досадашње операције царске флоте, те је овако изложио резултате које су јапанске поморске снаге постигле од почетка сукоба: потопљено је 130 непријатељских ратних бродова од којих 70 оклопних, три носача авиона и 12 крастица; оштећено је 79 ратних бродова, од којих 4 оклопњаке; потопљено 128 непријатељских трговачких бродова од укупно 680.000 тона; тешко оштећено 92 трговачка брода од укупно 300.000 тона; заробљено 502 трговачка брода непријатељске морнарице и бродова мање тонаже, од укупно 210.000 тона; оборено је или разорено 1554 непријатељских авиона.

Искрцаји на Новој Гвинеји

О операцијама искрцавања које су јапанске наоружане снаге извршиле на Новој Гвинеји, јавља Главни Стан Јапанских Импереријалних Наоружаних Снага да су војне снаге копнене војске и морнарице у зору 8 марта, у тијесној сарадњи, искрцале на два важна мјеста на источној обали Нова Гвинеја: на једном крају острва (10 марта) у севернојелске ваздухопловне формације, су се састојале од шведско-јапанских пилотања за спречавање, али нијесу успјели. Оборена су 4 њемачких авиона, док су остали били присиљени да се повуку. Јапански трипе проширују окупациону зону.

Снагаје се из Аустралије да су јапански контингенти извршили ново искрцавање на Новој Гвинеји, запосједнувши један град, и освојили један аеродром, који се налази у близини. Мјесто располаже такође и луком која служи за пристајање бродовима мање тонаже. То је треће искрцавање које су јапанске трупе ових дана извршиле на Новој Гвинеји.

Нова Гвинеја је велико острво сјеверно од Аустралије. Има 240.870 и 588.000 становника од којих 3472 Енглеца, 1737 Кинеза, 473 Њемца. Главни је град Саламану. Главни су произвођачи острва кокос, кава, какао. Има и неколико лежишта злата (7500 кг. годишње) и сребра (3200 кг. годишње).

Главни град острва Суматра такође запосједнут од Јапанаца

Јапанске трупе које су се искрцале у једном мјесту на Сјеверној Суматри, запосјеле су 14 ов. мј. Медан, главни град острва, не опадивши ни једног метка. Наставља се брзо освајање територије бившег холандског колонијалног царства од стране Јапанаца.

Снагаје се са Малаке да су окупационе војне власти утаничале опште линије, на којима се мора темелити организација војне управе у Малаји: осигурање снабдијевања окупационих сила; одржавање потпунога реда; постарек за привредну реконструкцију земље. Ускоро ће се основати друштва за развој и искоричћавање малајских сиrowина, и отворити се поново банке. Радиостаница у Бандоенгу, која је 1 марта престапа са емисијама, поново је ових дана прорадила, под контролом јапанских окупационих власти.

Присилна евакуација Чојана и Калкуте

Вијести које стижу из Индије јављају да су енглеске власти наредиле да се сједиште изврши евакуација целокупног цивилног становништва које станује на острву Шелноу.

Агенција „Европа Прес“ савнаје да је евакуација Калкуте узела велики размах. До сада је напустило град 250.000 особа.

Калкута је милионски град: 1.956.734 становника.

Г. Пандит Нехру одржао је говор, у којем је жестоко критиковао политику енглеске владе, која врши насилну евакуацију великих индијских градова. Истакао је даље дужност енглеске владе да подуме све потребне мјере како би становништво појединих градова било осигурано, а њихова имовина довољно заштићена.

Палом градова

Живот у Сарајини (Јава) нормализује се после запосједана те вароши у нормалну колотечну. Јапански војници нашли су град у пламену, јер су холандске трупе прије својега повлачења запалиле све штогод су могле. Али држање урбеничког и киесног становништва, које је помогао јапанским трупама да поправе мостове и цесте, које су непријатељске снаге у повлачењу разориле и оштетиле, знано је помогло Јапаницима у вршењу многог задатка.

Много других вароши у том предјелу доживјеле су исту судбину, јер су их напустили војници, прије напуштања градова.

Напад на острва у Аустралијанцима

Идеја о евакуацији побудила се и међу Аустралијанцима, који су отпочели да се организују, потпомогнути од јапанских власти, у нади да напосљетку острва својим силама да докончају са енглеским господством, које и за Аустралију већ прегруо траје.

Седиште окупационе власти наставља у Шангају, отпочела је рад у том смислу, окупљајући око себе најистакнутије личности. Програм овог покрета предвиђа потпуну независност земље и сепаратни мир са Јапаном.

Пртсједник тога друштва за независност Аустралије одржао је, пригледом друге скупштине, говор, у којем је изјавио да Аустралијанци морају подузети кораке да добу до часног мира са Јапаном, доказујући како овај рат се одговара ни најмање њиховим аспирацијама, напротив са њима се и коси.

На крају скупштине прихваћена је резолуција, у којој се изражава воља да се свим средствима поради на стварање аустралијанске независности, те да се постигне да земља закључи часни мир са Јапаном.

Страна становништва Аустралија пред нападом Јапанаца

У аустралијанским круговима шире се гласови о укљубањима ратним припремама. И аустралијанска штампа, насупрот лондонског тврђења, сложна је у изјави да ће Јапаници настати Аустралију прије него ли Индију. Зато штампа позива британску владу да пошаље потребну помоћ и да поведе жестоки офанзивни рат против Јапанаца, да би се тако добило у врену и извршиле потпуно и добро све војничке припреме које су у току. Штамп обралаже свој став на том да ће Сједињене Америчке државе кроз то вријеме испунити своја обећања и послати знатна појачања у материјалу и људима, без којих аустралијанци не би могли — како сами тврде — да

КРАТКЕ ВИЈЕСТИ

ИЗ ИНОСТРАНСТВА

— У Њемачкој је, са Офериона одобрење, основано специјално одшковање за војнике, које ће се дјелити за сваки уништен или оштећен или заробљени непријатељски тенк.

— Савијаје се у Буенос Аиресу да су се поморске везе између Аргентине и Сједињених Америчких држава савијале за 60% од дана избијања сукоба са Јапаном.

— Из Сједињених држава стиже такође вијест да амерички корњари објављују да плове на трговачком бродову, будући да оно није дозвољено заштитено.

— Шеф главног генералштаба шпанске делегације стигао је у Берлин да посети организације њемачког војног ваздухопловства и аеродрома на којима се шпански авијација вјежбају прије полета на источни фронт, где се већ њихови другова храбро боре против совјета.

— Како јавља италијански војни извјештај ториније, Чиноо под командом капетана Корнетте Мисиа Франгитиа потонуо је један непријатељски подморни у Медитеранском Мору.

— Агенција „Рајтер“ објављује један телеграм из Сидбеја, који извјештава да су Јапански бомбардери поново напали град Морсби на Новој Гвинеји и да је извршен такође жестоки јапански напад на острво Ванга, 60 миља западно од Нове Гвинеје.

— Шведско послиство телеграфски је извјестило из Лондона да је брод „Тира“ од 3.000 тона потонуо, у близини британске обале, на мли и потову. Посада је сачувана.

— Корпус бирманских добровољаца појачао је своје редове и сада претставља воју политичку и воју савезу са којом ће енглеске морити да рауна.

— Савијаје се да ће оне године затрегачки сајам бити отворен 25 априла, а затворен 4 маја.

— Комитет Пампидорског Конгреса састаје се 23 марта ради расправе о Черчилловој изјави у погледу Индије. На овоме састанку узеше учешће и Галда.

— Операције против Јапана коштале су аустралијанске снаге 17.040 жртава, рањених и заробљених.

— Вијести што стижу из Лондона јављају да су британске власти одлучиле да не стварају воју изборничку владу из чланова холандске владе у Бандеи (Јава), и да не створе још холандској владу у Лондону повере и колонијални влада, нажда зато што у Лондону имају и превисе таквих влада без територије.

Коментари турског штампа

Дописник „Берген Вајтунга“ из Анкаре извјештава о турским кругова о аргументу англосакског штампа да Велика Британија и њени савезници урачунавајући ту и Кину и колоније, сачињавају блок од једне милијарде 350 милиона људи насупрот 225 милиона, колико наноси блок Тројног Пакта. Турски лист „Курентунг“ запажа да савезници и поред своје огромне бројне надомодности нијесу у стању нијети да одбране своје животне подлоге. Ови народи у Англи не виде потребу да се боре за Ствар-сасе и надају се, томе насупрот, да остваре свој национални идеал. Сједињене Државе немају организоване војске способне да изврши тешки задатак који им намеће садашње стање ствари. Та надомодност савезничких маса представља силу и снагу у колико је организована.

А да се спроведе организација каквом већ располаже сила тројног пакта треба много година.

То ће се моћи остварити, али само после свршене пакта, а до тада ће се сваки народ који предствљају демократске силе, збожити савијати, јер ће већи дод промијенити господара или добити своју независност.

издрже пред јапанским нападима. Примјер Јаве и других успјешних похода јасно доказују употребу снагу Јапана, његову величину вољу и вјеру у коначну побједу.

Међу редница аустралијанске штампе чита се ипак нека бојаван и неповерљиве политичких кругова у обећану постоји, која још ипак само на папиру постоји.